

HET MYSTERIE VAN 16 JUNI

HET MYSTERIE VAN 16 JUNI

Gert Veltkamp

Schrijver: Gert Veltkamp
Coverontwerp en foto: Gert Veltkamp
ISBN: 9789402196092

© Gert Veltkamp

1 PROLOOG

Even aarzel ik nog. Ik voel een golf van verdriet als ik op de verzendknop van de mail druk. Nu is er geen weg terug meer.

De rest van de nacht lees ik verhalen die ik ooit heb geschreven. De meeste zijn maar half af.

Ik huil voortdurend: ik ben geen spat veranderd.

Bij het aanbreken van de dag ga ik naar de achtertuin. Ik graaf een gat en verbrand al mijn verhalen daarin.

Vervolgens pak ik mijn koffer in: wat kleren, handdoeken en de poederdoos en armband uit Londen.

Met mijn hand in een broekzak kijk ik nog één keer de kamer rond waar ik veertien jaar lang heb geleefd. Mijn vingers raken de USB-stick in mijn zak.

Ja, dit was mijn leven. De witte stoelen met hun grijze bekleding die helemaal vaal is geworden. De oude televisie zonder afstandsbediening die het nog steeds doet, omdat hij bijna nooit aan staat. Het door nicotine vergeelde behang dat ik nooit heb vervangen.

Dit is het punt waarvan ik al jaren wist dat het zou komen. Ik had me vaak geprobeerd voor te stellen hoe het zou zijn, hoe ik mij zou voelen. Nu het zover is, voelt het onwerkelijk. Alsof ik er zelf niet bij ben. En toch, dit is de laatste keer dat ik mijn kamer zie.

Dan valt mijn blik op de kalender.

Met een schok realiseer ik mij dat het 16 juni is. Dat was mijn vaders verjaardag. Maar hij stierf jaren geleden in eenzaamheid, in een poel van bloed, aan maagkanker.

Ik weet het zeker: 16 juni, dit is de dag die mijn leven voor altijd zal veranderen.

Met een automatisch gebaar trek ik het kleed op de eettafel recht. Dan dringt de zinloosheid van deze handeling tot mij door en stap ik snel naar buiten. Ik draai de voordeur op slot en loop met mijn koffer in de hand naar mijn auto.

Ik rijd weg uit mijn dorp in de uiterwaarden zonder ook maar van iemand afscheid te nemen.

2 GENESIS

I

De tuin van mijn vader was voor mij als kind een waar paradijs. Alles groeide er welig: bomen, struiken, gewassen. Tussen de planten door liepen spannende paadjes die toch ook weer heel veilig voelden. Het kwaad had de weg naar hier nog niet gevonden en in de zomer beschermde de groene koelte van de bladeren mij tegen de scherpste van de zon. Er waren veel dieren in de tuin, insecten vooral. Maar die noemde ik nog niet zo. Niets had een naam: de planten, de dieren, de groene koelte en de zon: voor mij was het allemaal één geheel. En niet alleen maakte ik geen onderscheid tussen de verschillende dingen om mij heen; ik voelde ook geen afscheiding tussen die dingen en mijzelf. Alles was één en voor eeuwig, zo leek het. Ik heb alleen een vage herinnering aan die tijd, dus kan ik het niet anders omschrijven.

Maar op een dag, ik herinner mij die dag nog goed, reed ik met mijn driewielertje achter het huis van mijn vader heen en weer. Een heel klein stukje maar: heen en weer, heen en weer, heen en weer.

De vorige dag had het flink geregend en met mijn hoofd naar beneden gebogen keek ik hoe de wieltjes zich steeds verder ingroeven in het modderige moeras. Heen en weer, heen en weer, steeds dieper het moeras in.

Ik was vier jaar oud en voor het eerst in mijn leven drong het tot mij door dat ik alleen was. Dat ik een 'ik' was en dat die 'ik' was afgescheiden van de dingen om mij heen. Vanaf dat moment hoorde ik niet meer bij het geheel.

Misschien had ik de dieren geen namen moeten geven. Misschien was het daar mee begonnen: dat ik de dieren had benoemd, ieder dier zijn eigen naam.

En met die namen had ik tegelijkertijd mijn voorkeuren uitgesproken.

Bij mijn weten had niemand tegen mij gezegd dat ik geen verschil moest maken tussen de verschijnselen. Niemand had mij gewaarschuwd dat alles afgescheiden en eindig wordt, zodra je een voorkeur hebt voor wat goed uitkomt en wat niet.

Maar nu ik er mee was begonnen, nu ik onderscheid maakte tussen goed en kwaad, barstte mijn hoofd uit elkaar van de oordelen.

Het duurde niet lang voor ik boos was op de hele wereld. Toen hoorde ik geritsel in de tuin en verstopte mij achter een boom.

In de koelte van de avondwind wandelde mijn vader door de tuin.

‘Adam, waar ben je?’ riep hij.

Ik antwoordde: ‘Ik hoorde u in de tuin, vader, maar ik was bang voor u omdat ik mij boos had gemaakt. Daarom had ik mij verstopt.’

Mijn vader joeg mij uit de tuin. En nadat hij mij had verjaagd plaatste hij ten oosten van de tuin een bewaker met grote vleugels op de rug en een vlammen, heen en weer flitsend zwaard in zijn hand. Deze wachter moest de ingang naar de tuin bewaken zodat ik er niet meer in kon.

Maar nu ik erop terugkijk, heeft die bewaker nooit bij de ingang van de tuin gestaan, maar bestond hij al die tijd alleen maar in mijn eigen hoofd.

II

Ik ben geboren in een vlak groen land langs een rivier. Mijn dorp lag in de uiterwaarden tussen de weilanden en waterpoelen. Zachtjes fluisterden de populieren aan de horizon.

In het voorjaar als de sneeuw van de bergen in het zuiden smolt, stroomde het water van de rivier over de uiterwaarden. Het was heel vruchtbare grond. Er liepen mooie koeien in de weiden.

Insecten scheerden vlak over het water van de poelen. Vanaf de kant kon ik ze horen zoemen. Het leek wel of ik de hemel met mijn hand kon aanraken.

Maar in de verte kwamen langzaam wolken opzetten. Het dorp, de fluisterende populieren, de zoemende insecten en ik, allemaal wachtten we op het onweer dat tegen de avond zeker zou losbarsten.

Een veerman boog zich over mij heen en keek met zijn begrijpende ogen diep in mijn kinderziel. De veerman maakte mij in de war. Ik zei niets tegen hem.

De veerman merkte mijn verwarring op en zei: 'Kijk niet om. Het verleden is een illusie en de toekomst een fata morgana. Er is alleen maar hier en nu en zelfs dat hier en nu is vluchtig.'

De veerman gooide de trossen los en begon te roeien. Nu was er niets meer om mij aan vast te houden.

3 EXODUS

Aan de overkant gekomen zag de veerman mijn ontredde ring en zei: 'Je bent nu mens geworden. En mens zijn betekent dat je vrij bent. Je kunt een mijl naar het oosten lopen of een mijl naar het westen. Of je blijft stilstaan waar je bent, maar dat zou jammer zijn. Je kunt dus keuzes maken. Goede keuzes en foute keuzes. Want vrijheid betekent boven alles: je tekortkomingen accepteren. Je bent bestemd om mens te zijn, niet om God te worden. Als je je talenten gebruikt, is God altijd genadig. Maar het belangrijkste is geduld hebben. Je hebt alle tijd. Hoe later je je bestemming bereikt, des te beter. Je kunt dan beter met succes omgaan. Of met mislukking. Dus trek erop uit, op zoek naar de plek op aarde waar jij, en alleen jij, het best tot je recht kunt komen.'

Ik besloot naar het oosten te gaan. Verder weg van de tuin van mijn vader.

Eerst zwierf ik door een woestijn. Veertig lange, lange jaren.

Het was een vreemde woestijn. Net als in iedere woestijn groeide er niets, maar hij stond vol gebouwen: scholen, kerken, politiebureaus, gymnastieklokalen, tandartspraktijken, slachthuizen en weet ik wat nog meer.

Ik dacht dat ik door de mensen werd buiten gesloten en ik verbeelde mij dat ze me met een blik aankeken alsof ze wilden zeggen: 'Jij bent dik. Jij hoort in ons verhaal niet thuis.'

Tegelijkertijd kwamen die onderwijzers, klasgenoten, pastoors, politieagenten, sportleraren, tandartsen en slaggers met allerlei eisen aanzetten: 'Je moet zus, je moet zo.'

Als ik maar precies doe wat ze zeggen, dacht ik, dan hoor ik er misschien op een dag wel bij. Nauwgezet deed ik wat ze van mij vroegen. Ook als ik helemaal alleen was, als niemand mij zag.

Ik vergat de woorden van de veerman en iedere avond voor het slapen gaan beloofde ik mijzelf: 'Morgen ga ik een heel nieuw leven beginnen, een perfect leven. Misschien hoor ik er dan wel bij.'

Maar wat ik ook deed, ik werd niet perfect en de dag dat ik erbij hoorde kwam nooit.

Want de waarheid is dat niemand mij buiten sloot. Ik sloot mijzelf buiten.

De pastoor bulderde vanaf zijn altaar: 'Gij zult niet begeren...' Ik was alleen en ik brandde van verlangen. Maar ik slikte mijn verzet in en kreeg pijn in de buik.

De woestijn onderwijst, omdat ze wegneemt. In de woestijn werd ik een mens. Ja, ik was prooi, maar ik leerde snel genoeg dat ikzelf ook een roofdier was...

Zo zwierf ik door de woestijn. Veertig lange, lange jaren.

En nooit en nergens was er ook maar een glimp van een beloofd land in zicht.

4 LEVITICUS, NUMERI, DEUTERONOMIUM: DE WEG VAN DE NATUUR EN DE WEG VAN DE GENADE

I

Verder trok ik naar het oosten. De woestijn werd steeds ongenaakbaarder. In de verte zag ik een bergketen oprijzen.

II

Ik herinner mij de eerste keer dat ik met mijn vader en moeder mee naar de bioscoop ging. Ik moet een jaar of vier, vijf zijn geweest. Ik had nog nooit een film gezien.

Het was een film van Laurel en Hardy. Laurel en Hardy reden in een auto door Californië om kerstbomen te verkopen. Het wilde niet erg lukken. Na een paar pogingen kwamen ze bij een huis waar het uit de hand liep. Laurel en Hardy belden een paar keer achter elkaar aan. Wanneer de eigenaar van het huis de deur had dichtgegooid, zat of de kerstboom of Laurel's jas klem tussen de deur. Uiteindelijk knipte de eigenaar de boom woedend doormidden. Dat zette een cyclus van vernieling in gang: Laurel en Hardy die het huis afbreken en de eigenaar die de auto sloopt.

Bij elke nieuwe vernieling moest ik harder en harder lachen. Totdat ik ten slotte uit mijn stoel overeind kwam en kromgebogen van het lachen voor het filmdoek stond.

Ik vroeg mij niet af of wraak goed of slecht was. Ik koos geen partij voor de ene of de andere. Niets stond tussen mij en het lachen in. Ik was de lach zelf geworden.

Als iemand zo vrij is van oordelen en voorkeuren, is hij, volgens sommigen, voor even een plaats van God. Voor even dan... Maar de meeste mensen spreken toch liever over het kind in henzelf.

Op dat ene korte moment ben je weer degene die je was in het paradijs aan de overkant van de rivier. Je bent voor even weer de persoon zoals je was bedoeld, maar zoals je in je latere leven door niemand wordt gekend behalve door die ene waar je steeds naar op zoek bent en die je onvoorwaardelijk liefheeft.

III

Aan de rand van de woestijn, vlak voordat hoge, ongenaakbare bergen oprijzen, lag een stad. Het was alsof in deze uithoek het leven nog één keer tot in haar uitersten moest worden geleefd. Er waren drankholen, opiumkitten, bordelen, plaatsen waar men dieren en mensen tegen elkaar liet vechten, gokpaleizen, winkels met schreeuwkleurige reclame voor overbodige taxfree producten en kapellen waar je je de ene dag kon laten trouwen om je de volgende dag weer te laten scheiden. Overal zag je water. Grote fonteinën spoten hoog in de verzengende lucht waar de druppels verdampten al eer ze de grond weer bereikten. Gondels voeren over kanalen die nergens naar toe leidden. De mooiste bomen en planten - sommige fraaiër en uitbundiger dan ik ze in de tuin van mijn vader had gezien - werden 24 uur per dag besprenkeld. Ik had geen idee waar al dat water in deze verdorde woestijn vandaan kwam. Het was alsof de mens hier een middelvinger opstak tegen de wereld en zijn wetmatigheden om tegen die wereld te zeggen: kijk, dit kunnen wij!

In andere omstandigheden was ik misschien wel vatbaar geweest voor de verleidingen van deze stad, het past zeker bij mij, en ik had mij er dan met graagte in ondergedompeld. Maar nu had ik het gevoel dat ik op een missie was en dat deze stad mij van deze missie probeerde af te brengen. Ik besloot er alleen te overnachten en mij niet in het nachtelijke straatgewoel te begeven. Toen ik op de hotelkamer mijn koffer boven op een kast wilde leggen, greep ik bijna in een injectienaald die daar open en bloot in het opgestapelde stof lag. Het was in een periode waarop ik mijn handen zo'n veertig tot vijftig keer per dag waste.

Ik waste mijn handen vier keer achter elkaar en keek daarbij in de spiegel boven de wastafel.

‘Dág, Bolle. Dág, Vader,’ zei ik en spoog naar de spiegel alsof het niet mijn gezicht was daar maar dat van een Ander. In het spiegelbeeld droop het speeksel langzaam vanuit het rechteroog over de wang.

Het zag eruit als een traan, een traan van verdriet en bevrijding.

Zo heb ik God uit mijn leven verjaagd. Maar de engel in mijn hoofd, die met zijn vlamme, heen en weer flitsende zwaard ten oosten van Eden de terugweg naar het paradijs bewaakte, die liet zich niet verjagen.

Integendeel, hij werd nog veel fanatieker...

De daaropvolgende nacht droom ik, dat ik terug was in de woestijn. Ik zit weer op de lagere school. We doen toneelstukjes. Eén voor één komt iedereen aan de beurt. Ik ben de allerlaatste.

We moeten iemand spelen bij wie wordt aangebeld om een stofzuiger of iets dergelijks te verkopen. De andere leerlingen zijn goed. Maar ik wil mij laten gelden.

Als het mijn beurt is, loop ik naar voren en voel de druk. Zittend op de stoel, wacht ik tot er wordt gebeld. Als de bel eindelijk rinkelt, sta ik op en wankel naar de deur. Met dubbele tong brabbelde ik:

‘Aan de... hik... aan de deur wordt niet gekocht... hik... niet gekocht.’

Ik wacht op erkenning, op bevrijding, op applaus, maar het blijft doodstil.

Het is te vroeg.
